

NATIONALPARK KONGERNES NORDSJÆLLAND

MILJØRAPPORT

**Miljøvurdering af forslag til
Nationalparkplan 2027–2032**

*Udarbejdet af sekretariatet for Nationalpark Kongernes Nordsjælland
september 2026.*

*Høringsnotatet indeholder tekst, der er udarbejdet med assistance fra AI
(ChatGpt 6 – Thinking Pro) og redigeret af sekretariatet.*

Indhold

Ikke-teknisk resumé	5
Planens hovedgreb	5
Samlet miljøvurdering	5
Natura 2000 og bilag IV-arter	6
Alternativer	6
1. Indledning og lovgrundlag	8
1.1 Baggrund og formål	8
1.2 Planmyndighed og planens karakter	8
1.3 Retsgrundlag for miljøvurderingen	8
1.4 Forholdet til andre planer	8
1.5 Høring, afgrænsning og offentlighed	9
1.5.1 Udarbejdelsen af nationalparkplanen	9
1.5.2. Datagrundlag	9
2. Planforslaget og alternativer	10
2.1 Vision og overordnet retning	10
2.2 De syv programpunkter	10
2.3 Projekter og indsatser med særlig miljømæssig betydning	11
2.4 Planens rummelighed og forudsætninger	11
2.5 Rimelige alternativer	11
3. Metode og afgrænsning	13
3.1 Vurderingsprincip	13
3.2 Miljøfaktorer og tematisk afgrænsning	13
3.3 Vurderingsskala	13
3.4 Tidsmæssig og geografisk afgrænsning	14
3.5 Kumulative virkninger og samspil	14
3.6 Datagrundlag og usikkerheder	14
4. Miljøstatus og relevante miljømål	16
4.1 Biodiversitet, flora og fauna	16
4.2 Vand, jordbund, jordarealer og klima	16
4.3 Landskab, geologi og kulturarv	16
4.4 Befolkning, sundhed og friluftsliv	17
4.5 Materielle goder, lokalsamfund, erhverv og turisme	17
4.6 Luft, støj, lys, ressourceeffektivitet og risiko	17
4.7 Relevante beskyttelsesmål og planer	17
5. Vurdering af planens miljøpåvirkninger	19
5.1 Biodiversitet, flora og fauna	19

Vurdering.....	19
5.2 Vand, jordbund, jordarealer og klima	19
Vurdering.....	19
5.3 Kulturarv, landskab og geologi	20
Vurdering.....	20
5.4 Befolkning, menneskers sundhed og friluftsliv	20
Vurdering.....	20
5.5 Materielle goder, lokalsamfund, erhverv og turisme	21
Vurdering.....	21
5.6 Luft, støj, lys, ressourceeffektivitet og risiko for ulykker	21
Vurdering.....	21
5.7 Kumulative, synergistiske og indbyrdes virkninger	21
6. Natura 2000 og strengt beskyttede arter.....	23
6.1 Retligt vurderingskrav	23
6.2 Planens mulige påvirkninger	23
6.3 Væsentlighedsvurdering	23
6.4 Bilag IV-arter og andre beskyttede arter	24
7. Overvågning og afværgeforanstaltninger.....	25
8. Sammenligning af alternativer.....	26
8.1 Valg af planforslag	26
9. Samlet konklusion	27
10. Efter høringen og ved den endelige vedtagelse	28
10.1 Behandling af høringssvar	28
10.2 Offentliggørelse.....	28
11. Referencer	29

Ikke-teknisk resumé

Denne miljørapport vurderer de sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger ved at gennemføre forslag til Nationalparkplan 2027–2032 for Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Planen sætter retning for nationalparkfondens arbejde og prioriterer syv programpunkter: Magtens landskab, Skoven i forandring, Vandets veje, Det åbne land, Arter og deres levesteder, Trædesten til natur- og kulturoplevelser samt En sammenhængende nationalpark, som udmøntes i en række forslag til konkrete indsatsområder med eksempler på projekter.

Planens hovedgreb

Planen indeholder en række forslag til projekter indenfor naturgenopretning, beskyttelse af biodiversitet, bevaring og formidling af kulturarv, landskabsforståelse, friluftsliv, undervisning, forskning og lokal involvering. Blandt de miljømæssigt betydende indsatser er mere naturgræsning, genopretning af vandløb og vådområder, bedre skovbiodiversitet, målrettede artsindsatser, nye eller forbedrede rekreative forbindelser, udvikling af indgange og formidling samt samarbejde om en geografisk og funktionelt sammenhængende nationalpark.

En vigtig forudsætning for planen er, at alle projekter, der nævnes i nationalparkplanen, kun kan gennemføres ved efterfølgende aftaler med private og offentlige lodsejere og i overensstemmelse med lovgivningen, der regulerer arealanvendelse og aktiviteter i nationalparken. Nationalparkloven, som danner rammen for nationalparkens virke, rummer ingen særregler, der giver mulighed for at gennemføre aktiviteter, der kan påvirke miljøet væsentligt. Det er således et væsentligt forbehold for planens gennemførelse, at der skal gennemføres den nødvendige myndighedsbehandling.

Samlet miljøvurdering

Planforslaget forventes samlet at medføre positive miljøvirkninger. De stærkeste positive virkninger knytter sig til biodiversitet, vandmiljø, landskabelig sammenhæng, kulturarv, natur- og kulturdannelse, friluftsliv og lokal forankring. Planen kan desuden som supplerende effekt understøtte klimatilpasning og i relevante vådområdeprojekter reducere drivhusgasudledninger fra drænede organiske jorder, hvilket kan beregnes projektspecifikt.

Eventuelle væsentlige potentielle negative påvirkninger er lokale og projektbetingede. De kan opstå ved ændret hydrologi, anlægsarbejde, etablering eller opgradering af stier og faciliteter, øget markedsføring og besøgspress samt restaurering eller synliggørelse af kultur- og landskabselementer. Uden god lokalisering og projektering kan sådanne indsatser medføre forstyrrelse eller slitage på sårbar natur, påvirkning af beskyttede arter, ændringer i afvanding og vandstand, indgreb i fortidsminder eller kulturmiljøer, landskabelig påvirkning, trafik- og parkeringsgener eller konflikter mellem brugergrupper og lodsejere. Alle aktiviteter, der kan medføre sådanne effekter på natur i nationalparken, vil blive omfattet af konkrete vurderinger, da de vil kræve tilladelser, godkendelser el.lign. fra lodsejere og myndigheder.

Miljøtema	Vurdering	Hovedkonklusion
Biodiversitet, flora og fauna	++	Større og bedre sammenhængende levesteder, mere naturlig hydrologi og målrettede artsindsatser. Lokale risici ved anlæg, færdsel, græsning og hydrologiske ændringer skal håndteres.

Miljøtema	Vurdering	Hovedkonklusion
Vand, jordarealer og jordbund	++	Genopretning af vådområder og mindre dræning kan forbedre økologiske forhold. Det forudsættes, at der i realisering af projekter er taget højde for og modvirket evt. risiko for oversvømmelse, næringsstofmobilisering, sediment og påvirkning af nabodræn.
Klima	+/ $\pm$	Potentielt mindre udledning af CO ₂ fra organiske jorder, mere robuste økosystemer og grøn mobilitet. Effekten er usikker uden projektspecifikke beregninger og konkrete afværgeforanstaltninger, f.eks. for at undgå, at vådlægning lokalt øger metan-frigivelse.
Kulturarv, landskab og geologi	++	Bevaring, forskning og synliggørelse styrkes. Fysiske indgreb, udsigtsskiler, skilte og hydrologi kan lokalt skabe konflikter, som kræver faglig afvejning.
Befolkning, sundhed og friluftsliv	++	Bedre adgang, inkluderende tilbud, læring, ro og fællesskab vil øge bevidstheden om at skulle passe bedre på naturen. Samarbejde med lodsejere skal sikre, at besøgspress, støj, slitage og konflikter håndteres.
Materielle goder og lokalsamfund	+/ $\pm$	Samarbejder og bæredygtige oplevelser kan skabe lokal værdi. Der skal tages højde for, at der lokalt kan opstå påvirkning af drift, adgang, trafik og parkeringsforhold.
Luft, støj, lys, ressourcer og ulykker	0/ $\pm$	Begrænsede strategiske virkninger. Midlertidige anlægsgener og eventuel øget trafik begrænses som integreret led i udviklingen af aktiviteter, ligesom nye anlæg søges at være ressourcebevidste og robuste.

Skala: ++ væsentlig positiv · + positiv · 0 neutral/ubetydelig · $\pm$ blandet eller projektbetinget · – mulig negativ uden afværge.

Natura 2000 og bilag IV-arter

Store dele af nationalparken ligger i eller tæt på Natura 2000-områder, og flere projekttyper kan potentielt påvirke udpegningsgrundlag eller strengt beskyttede arter gennem f.eks. ændret hydrologi, anlæg, færdsel eller forstyrrelse. Planen er i sin retning naturforbedrende, dvs. til gavn for arter og naturtyper, men mange projekter er endnu ikke tilstrækkeligt lokaliseret eller projekteret til at være relevante i en væsentlighedsvurdering.

Dertil kommer, at nationalparkplanen ikke rummer bindende beslutninger om planer eller projekter, hvor det er muligt at påvise en væsentlig påvirkning af det foreslåede projekt. De aktuelle projektforslag i nationalparkplanen har således ikke et detaljeringsniveau, der giver grundlag for at vurdere påvirkningen af Natura 2000-områder.

Alle projekter i planen, der potentielt kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, vil blive vurderet af de respektive myndigheder, når projektet i planperioden udvikles til en form, hvor det konkret vil være muligt at vurdere evt. påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Erfaringerne fra planperiode 2020-2026 viser, at der endnu ikke har været konflikter med Natura 2000-beskyttelsen, da projekterne udformes, så de respekterer og understøtter beskyttelseshensynene.

Tilsvarende vil påvirkning af bilag IV-arter blive vurderet i forbindelse med den nærmere udvikling af grundlaget for de aktiviteter, som er foreslået i planen.

Alternativer

Planforslaget er sammenholdt med et 0-alternativ, hvor den nye plan ikke gennemføres, og et reduceret kontinuitetsalternativ, hvor nationalparken hovedsageligt afslutter allerede modnede indsatser. 0-alternativet er ikke en planløsning, da der gælder et lovkrav om, at nationalparkplanen skal revideres, men det beskriver den sandsynlige miljøudvikling uden planforslagets nye prioriteringer.

Kontinuitetsalternativet medfører færre projektmæssige risici, men også potentielt væsentligt mindre naturgenopretning, sammenhæng, formidling og lokal involvering. Planforslaget vurderes derfor at være det miljømæssigt bedste alternativ.

Konklusion

Planforslaget kan vedtages med en samlet positiv miljøvirkning under forudsætning af, at konkrete potentielle konflikter med bl.a. Natura 2000 håndteres i den konkrete udvikling og realisering af projekter, der er foreslået i planen.

1. Indledning og lovgrundlag

1.1 Baggrund og formål

Nationalpark Kongernes Nordsjælland blev oprettet i 2018. Nationalparkfonden skal efter nationalparkloven udarbejde og gennemføre en seksårig plan for nationalparkens udvikling. Forslag til Nationalparkplan 2027–2032 afløser den første plan for 2020–2026 og danner rammen for fondens prioritering af forslag til projekter, samarbejder, puljer, formidling og øvrige indsatser i den kommende planperiode.

Formålet med denne miljørapport er at sikre, at miljøhensyn indgår tidligt og systematisk i planlægningen, at offentligheden og berørte myndigheder får et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag, og at planens sandsynlige væsentlige positive og negative virkninger samt rimelige alternativer håndteres som grundlag for gennemførelse.

1.2 Planmyndighed og planens karakter

Nationalparkfond Kongernes Nordsjælland er planmyndighed. Fonden er en statslig fond uden myndighedskompetencer eller jordbesiddelse. Nationalparkplanen er en strategisk plan og en prioriteringsramme for nationalparkens aktiviteter 2027-2032. Den giver ikke i sig selv ret til at gennemføre fysiske indsatser og den tilsidesætter ikke gældende lovgivning eller planer eller pålægger lodsejere nye rådighedsindskrænkninger. Fondens arealrelaterede indsatser bygger på frivillighed, aftaler og samarbejde.

Planen har qua nationalparkens lovbundne målsætninger som formål at opnå reel miljømæssig positiv betydning, fordi den styrer, hvilke projekter fonden vil fremme, medfinansiere, koordinere og formidle. Miljøvurderingen skal derfor forholde sig til planens samlede retning og til de projektkategorier, som planen kan danne grundlag for at videreføre eller udvikle.

1.3 Retsgrundlag for miljøvurderingen

Nationalparkplan 2027–2032 skal miljøvurderes efter miljøvurderingslovens regler om planer og programmer. Planen omfatter et stort geografisk område, opstiller rammer og prioriteringer for en række forslag til fysiske natur-, kultur- og friluftsp projekter og berører områder med internationale naturbeskyttelsesinteresser.

Miljørapporten er udarbejdet i overensstemmelse med miljøvurderingslovens krav og lovens bilag 4. Den omfatter planens forhold til andre planer og miljømål, miljøstatus og 0-alternativ, sandsynlige væsentlige direkte, indirekte, sekundære, kumulative, kort-, mellem- og langsigtede, permanente og midlertidige, positive og negative virkninger, afværgeforanstaltninger, rimelige alternativer, usikkerheder, overvågning og et ikke-teknisk resumé.

1.4 Forholdet til andre planer

Nationalparkplanen må efter nationalparkloven ikke stride imod følgende planlægning:

- Vandplaner og Natura 2000-planer og handleplaner for realiseringen af disse planer efter lov om vandplanlægning (vandplanloven) og lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven)
- Natura 2000-skovplaner efter skovloven
- Fingerplanen og andre landsplandirektiver, kommuneplaner og lokalplaner efter lov om planlægning
- Råstofplaner efter råstofloven

Nationalparkplanen gør status over de enkelte emneområder og fastlægger indsatser for hvert emne, inden for hvilke nationalparkfonden vil arbejde for at gennemføre projekter.

Gennemførelse af projekterne kræver, at lodsejerne er indforståede og at der kan opnås de nødvendige tilladelser, dispensationer m.v., evt. på baggrund af supplerende vurderinger, f.eks. hvor et projekt måtte være VVM-pligtigt eller kræve en vurdering efter relevant lovgivning. .

Nationalparkens indsatser vil i et vist omfang supplere, men ikke træde i stedet for indsatser, der i forvejen gennemføres på baggrund af anden lovgivning, herunder EU's naturdirektiver.

1.5 Høring, afgrænsning og offentlighed

Planforslaget og miljørapporten offentliggøres samtidig og sendes i høring hos offentligheden og de berørte myndigheder med en egnet frist. Nationalparkloven kræver mindst 12 ugers offentlig høring af planforslaget og miljørapporten vil således være i høring i samme tidsrum.

1.5.1 Udarbejdelsen af nationalparkplanen

Processen med at udarbejde nationalparkplanen har inkluderet dialog med de fem kommuner omfattet af planen og en omfattende involvering af offentligheden. Planen er i overensstemmelse med nationalparkloven baseret på en evalueringsfase, en idefase, en planfase, en vedtagelsesfase og en offentliggørelsesfase.

Det kan her fremhæves, at der er gennemført en evaluering af aktiviteter, der er gennemført i første planperiode. Evalueringen kan ses [her](#). Heraf fremgår, i hvilket omfang projekter i første planperiode er blevet gennemført i overensstemmelse med den gældende plan, ligesom det fremgår, om projekterne fortsætter ind i den kommende planperiode.

Idefasen omfattede en række workshops og der blev udarbejdet et ideoplæg, som blev offentliggjort med 12 ugers frist for at afgive ideer, forslag m.v.. Desuden blev afholdt en nationalparkdag, åben for offentligheden. Idefasen resulterede i ca. 35 høringssvar fra organisationer, myndigheder og borgere. De fleste af høringssvarene indeholdt flere konkrete forslag, ofte indenfor forskellige indsatsområder. Høringssvarene er behandlet i [et offentliggjort høringsnotat](#).

Høringssvarene indgik i planfasen som en del af grundlaget for at udarbejde udkast til plan. Det færdige udkast bliver forelagt bestyrelsen i september 2026 sammen med nærværende miljøvurdering. Bestyrelsen godkender udkast til plan og miljørapport og at planen sendes i offentlig høring.

Når høringen er afsluttet, færdiggøres planen på baggrund af indkomne indsigelser og vedtages endeligt af bestyrelsen. Hvis høringssvar indebærer væsentlige ændringer i planen, skal et revideret forslag i fornyet høring.

Efter færdiggørelse af planen offentliggøres den vedtagne plan sammen med miljøvurderingen og den sammenfattende redegørelse med fire ugers klagefrist. Efter nationalparkloven kan planen påklages for så vidt angår retlige spørgsmål.

1.5.2. Datagrundlag

Miljørapporten er primært baseret på "Forslag til Nationalparkplan 2026-2032 for Nationalpark Kongernes Nordsjælland, udarbejdet i første halvår 2026, ovennævnte redegørelse samt offentligt tilgængelige data om afgrænsning, naturtyper m.v. på arealinfo.dk eller Q-gis. Relevant lovgivning på miljøområdet er tilgængeligt via www.retsinfo.dk.

2. Planforslaget og alternativer

2.1 Vision og overordnet retning

Visionen er en nationalpark, der med afsæt i sin natur og kulturarv viser vejen til et bedre samspil mellem mennesker og natur. Planen skal styrke biodiversitet, levesteder for vilde arter og landskabelig sammenhæng, udvikle bæredygtigt friluftsliv og turisme, skabe læring og lokale fællesskaber og fungere som platform for partnerskaber, forskning og handling.

Planen prioriterer at arbejde for færre, mere synlige projekter, gerne på tværs af indsatsområder og med involvering af flere lodsejere og samarbejdspartnere i de enkelte projekter. Nationalparkfonden vil desuden fortsat understøtte projekter, som drives af andre, f.eks. gennem økonomisk støtte via forskellige puljer.

2.2 De syv programpunkter

Planen opstiller syv programpunkter, som skal danne overordnede fokusområder for nationalparkens arbejde på tværs af emneområder. Programpunkterne danner strategisk ramme for udviklingen af projekter, som uddybes nærmere i planens projektkapitel.

Programpunkt	Projektforslag indenfor:	Vigtigste miljøtemaer
1. Magtens landskab	Bevaring og formidling af fortidsminder, kloster-, slots-, have- og jagtlandskaber; biodiversitet og adgang i kulturmiljøer.	Kulturarv, landskab, biodiversitet, friluftsliv.
2. Skoven i forandring	Viden om skovenes udvikling; mere naturlig dynamik, hydrologi og græsning; overgangszoner; kulturspor; adgang og undervisning.	Biodiversitet, vand, klima, kulturarv, friluftsliv.
3. Vandets veje	Mere vand i landskabet, bedre vandområdekvalitet, naturgenopretning og formidling af natur- og kulturspor knyttet til vand.	Vand, biodiversitet, jord, klima, kulturarv, materielle goder.
4. Det åbne land	Sammenhængende græsnings- og mosaiklandskaber, sjældne arter, mere vand, kulturspor, istidslandskab og strategiske stiforløb.	Biodiversitet, landskab, jordarealer, friluftsliv, lokalsamfund.
5. Arter og deres levesteder	Genopretning af levesteder og bestande, registrering, forskning, citizen science og integration af biodiversitet i øvrige projekter.	Biodiversitet, forskning, undervisning.
6. Trædesten til natur- og kulturoplevelser	Indgange, udendørs og digital formidling, markører, wayfinding og samarbejde, der forbinder konkrete steder med nationalparken som helhed.	Befolkning, sundhed, friluftsliv, landskab, kulturarv, besøgspress.
7. En sammenhængende nationalpark	Frivillig inddragelse af lodsejere, mulig senere geografisk udvidelse, natur- og kulturforbindelser, naturstier og lokal involvering.	Biodiversitet, landskab, friluftsliv, materielle goder, lokalsamfund.

2.3 Projekter og indsatser med særlig miljømæssig betydning

Planens projektafsnit rummer både projekter, der fortsætter fra sidste planperiode, projekter, som er i en udviklingsfase, og mere åbne udviklingsspor. Følgende projektgrupper vurderes at være særligt relevante for miljøvurderingen:

Indsatsområde	Eksempler på projekter
Græsning	Sammenhængende græslande, naturgræsning, hegn (inkl. virtuelle hegn), overgangszoner mellem skov og åbent land og assisteret spredning af græslandsurter.
Vand i landskabet	Vandhuller, vandløb, søer, tørvemoser, ådale og pumpelag; bl.a. projekter startet i indeværende planperiode (Esrums Å, Karsmosen, Nyrup Sø og samarbejde om Arresø).
Biodiversitet i skovene	Samarbejde om urørt skov, nationalparker, naturlig hydrologi, skovgræsning, lysåbne elementer, artsindsatser og formidling.
Bedre levesteder for sjældne arter	Løgfrø, sommerfugle, guldsmede, flagermus, odder, markfirben m.fl.; genudsætning, .
Mere viden om naturen	Registrering af arter, citizen science og forskning
Kulturhistorie	Esrums Kloster, parforcejagtlandskabet, Arresø Kanal, Gurre Slotsruin, historiske haver, Marienlyst og fortællingen om vandets kraft.
Landskab og geologi	Formidling på stedet, udsigts- og indsigtskiler, kortlægning, boringer og landskabshistorisk forskning.
Friluftsliv	Tilgængelige ruter, tematiske ruter, Danmarks Naturstier, skiltning, wayfinding, fugleplatforme, ophold, undervisning og mindre overnatningsfaciliteter.
Formidling og undervisning	Central indgang ved Esrum, naturindgange, nationalparkskilte, cykelhubs, digitale formater, naturens mødesteder, direkte formidling og besøgsfordeling.
Lokalsamfund	Partnernetværk, Nationalparkpulje (kan omfatte aktiviteter indenfor alle emneområder), lodsejerdialog, fødevareoplevelser, ESG-samarbejder, events og målrettet markedsføring.

2.4 Planens rummelighed og forudsætninger

Planforslaget giver bevidst plads til at modne nye projekter og gribe samarbejdsmuligheder i løbet af planperioden. Denne fleksibilitet er en styrke, men understreger behovet for, at projekterne udformes, så der tages de nødvendige miljø- og naturhensyn. Rapportens vurderinger forudsætter derfor, at projekter uden fast lokalisering eller form ikke kan gå direkte fra idé til gennemførelse, men skal gennem et dokumenteret miljø- og myndighedstjek på linje med indsatserne, der er gennemført i første planperiode.

2.5 Rimelige alternativer

Miljøvurderingsloven kræver en beskrivelse og vurdering af rimelige alternativer under hensyn til planens mål og geografiske anvendelsesområde. Følgende alternativer er anvendt som arbejdsgrundlag:

Alternativ	Indhold
A. Planforslaget	Nationalparkplan 2027–2032 gennemføres med syv programpunkter og det foreliggende projektkatalog..

Alternativ	Indhold
B. Reduceret kontinuitetsalternativ	Nationalparkfonden afslutter og viderefører hovedsageligt allerede igangsatte eller meget modne projekter. Nye større ådals-, sammenhængs-, indgangs- og rutetiltag nedprioriteres.
C. 0-alternativ	Planforslaget gennemføres ikke. Igangværende myndigheds- og lodsejerprojekter fortsætter efter deres egne rammer, men nationalparkens nye koordination, finansiering og prioritering udebliver eller forsinkes.

Nationalparkloven forudsætter en revideret nationalparkplan. 0-alternativet er derfor ikke en reel retlig mulighed, men bruges til at beskrive den sandsynlige miljøudvikling uden planforslagets nye indsatser.

3. Metode og afgrænsning

3.1 Vurderingsprincip

Vurderingen sammenholder planforslagets sandsynlige udvikling med 0-alternativet. Der fokuseres på de påvirkninger, som kan være væsentlige på planens strategiske niveau, og på de miljømæssige rammer, der bør indgå i den senere projektudvikling. Vurderingen omfatter både planens tilsigtede positive effekter og de mulige negative følgevirkninger.

Der er især lagt vægt på påvirkningens karakter og omfang, geografiske udbredelse, varighed og reversibilitet, sandsynlighed, kumulation, værdien og sårbarheden af det berørte område samt muligheden for at undgå eller begrænse påvirkningen gennem planlægning og projektering.

3.2 Miljøfaktorer og tematisk afgrænsning

Miljøfaktor	Vægt	Afgrænsning
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna	Høj	Kerneområde for planen. Levesteder, økologisk sammenhæng, naturlige processer, beskyttede arter, Natura 2000, forstyrrelse og invasive arter.
Befolkning og menneskers sundhed	Høj	Adgang, fysisk og mental sundhed, tryghed, tilgængelighed, konfliktforebyggelse, stilleområder og lokal trivsel.
Jordbund og jordarealer	Middel-høj	Vådlægning, erosion, arealanvendelse, forurening, dræning og landbrugsdrift.
Vand	Høj	Naturlig hydrologi, vandløb, søer, vådområder, grundvand, næringsstoffer, oversvømmelse og vandområdekvalitet.
Luft og klima	Middel	Trafik og anlæg har begrænset betydning; klimaeffekter fra vådlægning, kulstoflagring, robusthed og grøn mobilitet vurderes.
Materielle goder	Middel-høj	Ejendomme, dræn, veje, landbrugsdrift, kulturinstitutioner, faciliteter, trafik og investeringer.
Landskab og geologi	Høj	Istidslandskab, udsigter, visuelle påvirkninger, skiltning, anlæg, naturlige processer og geologiske værdier.
Kulturarv, arkitektur og arkæologi	Høj	Fortidsminder, diger, klostre, slotte, haver, kanaler, kulturmiljøer, immateriel kulturarv og arkæologisk potentiale.
Større ulykker og katastrofer	Lav-middel	Planen omfatter ikke risikovirksomhed, men oversvømmelse, storm, brand, færdsel ved vand, dyr og anlæg vurderes på principniveau.
Ressourceeffektivitet	Middel	Materialevalg, genbrug, vedligehold, digital kontra fysisk formidling, energiforbrug og anlægsomfang.
Samspil mellem faktorer	Høj	Særligt natur-kultur, vand-klima-materielle goder samt friluftsliv-sundhed-forstyrrelse.

3.3 Vurderingsskala

Symbol	Betydning	Anvendelse
++	Væsentlig positiv	En klar, bred eller varig forbedring af en væsentlig miljøværdi eller et miljømål.
+	Positiv	En mærkbar, men mere lokal, gradvis eller moderat forbedring.

Symbol	Betydning	Anvendelse
0	Neutral/ubetydelig	Ingen identificerbar påvirkning eller påvirkning under væsentlighedstærsklen.
±	Blandet/projektbetinget	Både positive og negative virkninger, eller effekten afhænger væsentligt af lokalisering og projektering.
–	Mulig negativ	En påvirkning, der kan blive væsentlig uden ændring, afværgelse eller nærmere vurdering.
?	Usikker	Vurderingsgrundlaget er utilstrækkeligt; der kræves målrettet afklaring før beslutning.

3.4 Tidsmæssig og geografisk afgrænsning

Vurderingen omfatter planperioden 2027–2032 og, hvor relevant, længerevarende effekter efter planperiodens udløb. Naturgenopretning, skovudvikling og kulturarvsprojekter kan have effekter over årtier. Anlægs- og etableringspåvirkninger er typisk kortvarige, mens ændret hydrologi, arealanvendelse, besøgsstrømme og landskabsudtryk kan være permanente eller langvarige.

Det primære geografiske område er nationalparkens gældende afgrænsning og de umiddelbart tilgrænsende arealer og oplande, som kan blive påvirket. Planen arbejder desuden med mulige forbindelser og en eventuel senere udvidelse. En ændret nationalparkgrænse kræver en særskilt proces og er ikke vedtaget med denne plan. Der forventes ikke grænseoverskridende miljøvirkninger i andre lande.

3.5 Kumulative virkninger og samspil

Kumulative virkninger vurderes både inden for planen og i et vist omfang i forhold til kendte indsatser, som drives af andre aktører, herunder urørt skov, naturnationalparker, vådområde- og vandløbsprojekter, Den Grønne Trepert, kommunale stier og friluftsfaciliteter, Natura 2000-indsatser, vandplanlægning, turismeudvikling og almindelig by- og infrastrukturudvikling. Planen kan forstærke positive effekter ved at gennemføre supplerende naturprojekter, sammenkoble indsatser for mere sammenhængende natur og ved at styrke bevidstheden om nationalparkens natur- og kulturværdier,

3.6 Datagrundlag og usikkerheder

Rapporten bygger på planudkastets program- og projektafsnit, miljørapporten for 2020–2026, gældende lovgivning og vejledning samt overordnede miljødata og planer. Der er ikke udarbejdet nye omfattende artslistes eller kortbilag. Den endelige version bør kvalitetssikres mod de seneste offentlige data og planversioner på høringstidspunktet.

Usikkerhed	Betydning for vurderingen
Projektmodning	Flere projekter mangler præcis placering, størrelse, metode og tidsplan.
Naturdata	Forekomster og tilstand ændrer sig, og data er ujævnt fordelt. Projektudvikling kan kræve feltdata, hvis eksisterende oplysninger ikke er tilstrækkelige.
Hydrologi	Vandprojekter kan påvirke større oplande og naboejendomme. Konkrete vurderinger og detailprojektering er nødvendig før realisering, hvilket er en integreret del af gældende lovgivning
Besøgsudvikling	Det er usikkert, hvor meget markedsføring, ruter og indgange ændrer besøgstal og fordeling.

Usikkerhed	Betydning for vurderingen
Klimaeffekt	Nettoeffekten af vådlægning afhænger af jordtype, vandstand, metan, drift og anlæg. Projektspecifik beregning er nødvendig.
Natura 2000	Endelig vurdering afhænger af aktuelle bevaringsmålsætninger, lokalitet og projektudformning.

4. Miljøstatus og relevante miljømål

Kapitlet giver en kortfattet strategisk miljøstatus på baggrund af de kategorier, der fremgår af miljøvurderingslovens bilag 4. Det erstatter ikke de detaljerede basisanalyser, kort og artsdata, som skal anvendes ved konkrete projekter. Udviklingen uden planforslaget beskrives løbende som 0-alternativ.

4.1 Biodiversitet, flora og fauna

Nationalparken er domineret af skove og søer, der tilsammen udgør ca. 75 % af arealet, men rummer også kyst- og klitnatur, moser, enge, rigkær, overdrev, heder, vandløb, kulturmiljøer og bynære naturområder.

Store dele af nationalparken er udpeget som Natura 2000-områder (ca. 75 % af arealet), registreret som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (ca. 10 %), fredninger (ca. 6 %), fredskov eller andre beskyttelsesinteresser. Over 80 % af arealet er statsejet, ca. 14 % privatejet og ca. 4 % kommunalt ejet.

Området rummer mange sjældne, rødlistede og strengt beskyttede arter, herunder arter knyttet til gamle træer, lysåbne græsland, vandhuller, vådområder og uforstyrrede yngle- og rasteområder.

De væsentligste udfordringer for natur og biodiversitet er fragmentering, dræning, næringsbelastning, tidligere intensiv skov- og landbrugsdrift, tilgroning af lysåbne naturtyper, manglende naturlig dynamik, små og isolerede bestande samt slitage og forstyrrelse. Samtidig er der en tydelig positiv udvikling gennem udlægning af urørt skov, naturnationalparker, vådområdeprojekter, naturgræsning og øget fokus på sammenhængende natur.

Planforslaget vil styrke nationalparkens koordinerende rolle i at udvikle naturprojekter, målrettede artsprojekter, lodsejersamarbejder, formidling og kobling mellem natur- og kulturprojekter, som ikke vil blive nået med et 0-alternativ.

4.2 Vand, jordbund, jordarealer og klima

Vand er et dominerende landskabselement. Store søer, mange vandløb, moser og tidligere vådområder indgår i et landskab, hvor afvanding, rørlægning, kanaler, mølleanlæg, pumpelag og landbrugsdrift har ændret de naturlige vandveje. Flere vandområder er påvirket af næringsstoffer, fysiske ændringer eller dårlig økologisk tilstand. Arresø har en særlig kompleks belastningshistorik og kræver langsigtet indsats.

Jordbund og arealanvendelse varierer fra morænejorder og sandflugtsområder til tørvejorder og bynære arealer. Vådlægning kan forbedre natur og klima, men kan også påvirke afvanding af drænsystemer, bygninger, veje og landbrugsdrift og kan mobilisere næringsstoffer eller forurenede sediment.

Klimaændringer forventes at øge risikoen for kraftig nedbør, tørke, storm og naturbrand og gør robuste, sammenhængende økosystemer og plads til vand mere relevante.

Nationalparkforslaget vil kunne understøtte flere sammenhængende vand- og klimaprojekter i synergi med kulturarv, formidling, frivillighed og sammenhæng i nationalparken, som ikke vil blive opnået med et 0-alternativ.

4.3 Landskab, geologi og kulturarv

Nationalparkens karakteristiske moræne-, dødis-, ådals-, kyst- og sandflugtslandskaber danner grundlaget for både naturtyper og kulturhistorie. Landskabet er samtidig præget af slotte, klostre, jagtveje, historiske haver, kanaler, møller, skovdiger, gravhøje, ruiner, landsbyer og industrihistoriske anlæg. Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er verdensarv, og området rummer en tæt koncentration af fredede fortidsminder og kulturmiljøer.

Udfordringerne er tilgroning, manglende pleje, slitage, tab af visuelle og funktionelle sammenhænge, ændret hydrologi, anlægspres og begrænset viden om skjulte kulturspor. Naturgenopretning kan både styrke og udfordre kulturarven; et gammelt afvandingssystem kan eksempelvis være en naturmæssig belastning og samtidig et væsentligt kulturspor. Afvejningen skal derfor ske stedsspecifikt og tværfagligt.

Planforslaget ændrer ikke ved beskyttelsesniveauet, men det åbner mulighed for tværgående forsknings-, pleje- og formidlingsprojekter, og giver øgede muligheder for at forbinde natur- og kulturhistorie, som et 0-alternativ vil begrænse.

4.4 Befolkning, sundhed og friluftsliv

Nationalparken ligger tæt på større byer, stationer og et stort befolkningsgrundlag. Der findes et omfattende net af skovveje, stier, cykelruter, ridemuligheder, sø- og kystoplevelser, besøgssteder og kulturinstitutioner. Naturen bidrager til bevægelse, mental restitution, fællesskab, læring og lokal identitet. Adgangen er dog ikke lige god for alle, og sammenhængen mellem ruter, knudepunkter og formidling varierer.

Der forekommer også konflikter mellem brugergrupper, lokal trafik og parkering, slitage, løse hunde, støj, utryghed og forstyrrelse af dyreliv. Øget markedsføring kan forstærke presset på populære steder, mens strategisk besøgsstyring kan fordele gæster og lede dem mod robuste arealer. Stilleområder og nære naturoplevelser er en særlig miljø- og sundhedskvalitet, som kan gå tabt ved uhensigtsmæssig aktivitet, og som samtidig åbner muligheder for at fokusere nationalparkens virke..

Planforslaget vil kunne bidrage til, at friluftslivet fortsat udvikler sig gennem kommunale, statslige og private initiativer med udvikling af fælles wayfinding, målrettet tilgængelighed og bedre muligheder for at udvikle besøg på tværs af nationalparken. Det vil ikke være tilfældet ved et 0-alternativ.

4.5 Materielle goder, lokalsamfund, erhverv og turisme

Nationalparken omfatter og grænser op til landbrug, skovbrug, boliger, veje, stationer, kulturinstitutioner, turismevirksomheder og lokale oplevelses- og fødevareraktører. Nationalparkens partnerskaber, puljer og markedsføring kan skabe netværk, omsætning, frivillighed og lokal stolthed og understøtte beskyttelse og bevaring gennem større bevidsthed om nationalparkens værdier.

Udviklingen er baseret på frivillighed, der ikke fjerner behovet for at belyse følgevirkninger for natur og kulturarv.

4.6 Luft, støj, lys, ressourceeffektivitet og risiko

Planen omfatter ikke større forurenende anlæg eller risikovirksomhed. Luft-, støj- og lyspåvirkninger forventes primært fra midlertidigt anlægsarbejde, øget biltrafik, events, belysning og drift af faciliteter. Ressourceforbruget knytter sig især til skilte, stier, bygninger, platforme, hegn, digitale installationer og vedligehold. Klimaekstremer, færdsel ved vand, græssende dyr, brand og oversvømmelse kan have sikkerhedsmæssig betydning på projektniveau.

0-alternativet indebærer ikke nødvendigvis mindre besøg eller trafik, men færre koordinerede muligheder for grøn mobilitet, besøgsspredning og fælles kvalitetskrav til nye faciliteter.

4.7 Relevante beskyttelsesmål og planer

Ramme/mål	Betydning for planforslaget
Nationalparkloven og bekendtgørelsen for nationalparken	Bevare og styrke natur, landskab og kulturarv; styrke friluftsliv, forskning, undervisning, lokal udvikling og geografisk sammenhæng. Planen må ikke stride mod de planer, som nationalparkloven oplister.

Ramme/mål	Betydning for planforslaget
Natura 2000-planer og habitatregler	Bevare eller genoprette gunstig bevaringsstatus og beskytte områdernes integritet. De gældende Natura 2000-planer kan ses her https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturindsatser/natura-2000/natura-2000-planlaegning-2022-2027 Beskytte yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.
Vandområdeplaner og indsatsprogrammer	Forebygge forringelse og opnå miljømål for overfladevand og grundvand. Projekter må ikke hindre målopfyldelse. De gældende planer findes her: https://sgavmst.dk/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027/vandomraadeplanerne-2021-2027 .
Naturbeskyttelsesloven, skovloven og fredninger	Beskytte naturtyper, landskaber, bygge- og beskyttelseslinjer, fredede arealer og skove; kræver eventuelt dispensation eller tilladelse.
Museumsloven og bygnings-/kulturarvsregler	Beskytte fortidsminder, sten- og jorddiger, arkæologiske fund, fredede bygninger og kulturmiljøer.
Planloven, kommune- og lokalplaner	Sikre sammenhæng med arealplanlægning, landskabsudpegninger, grøn struktur, kulturmiljøer, friluftsliv, trafik og klimatilpasning.
EU-forordningen om naturgenopretning	Bidrage til genopretning af økosystemer og forbedret biodiversitet og økologisk sammenhæng; nationale gennemførelsesplaner og mål udvikles løbende.
Klimamål og klimatilpasning	Reducere drivhusgasudledninger, øge robusthed mod ekstreme vejrhændelser og undgå maladaptation.
Verdensarv og nationale kulturmål	Bevare parforcejagtlandskabets enestående universelle værdi, autenticitet og integritet samt øvrige væsentlige kulturmiljøer.

5. Vurdering af planens miljøpåvirkninger

Vurderingen omfatter hele planforslaget med udgangspunkt i kategorierne i miljøvurderingslovens bilag 4 og lægger særlig vægt på de projekter og påvirkningsveje, der kan være væsentlige. Positive virkninger beskrives på lige fod med risici og usikkerheder.

5.1 Biodiversitet, flora og fauna

Vurdering

Planens naturindsatser kan forbedre både areal, kvalitet, variation og sammenhæng af levesteder.

- Naturgræsning kan hæmme tilgroning, skabe strukturvariation og gavne lyskrævende planter, insekter, padder og fugle.
- Genopretning af vandhuller, vandløb, moser og ådale kan genskabe hydrologiske processer og sammenkoble våde naturtyper.
- Mere naturlig skovdynamik, dødt ved, gamle træer, lysåbne elementer og overgangszoner kan gavne skovarter og skabe mere robuste økosystemer.
- Målttede indsatser for løgfrø, sommerfugle, guldsmede, flagermus, odder, markfirben og andre arter kan forhindre lokale tab af biodiversitet. Indsatser i forhold til disse ofte truede, sjældne eller krævende arter vil endvidere i mange tilfælde gavne en lang række andre arter.
- Registrering, forskning og citizen science kan forbedre prioritering og opfølgning.
- Programpunktet om en sammenhængende nationalpark kan på længere sigt understøtte spredningskorridorer og funktionelle forbindelser mellem kerneområder.
- Formidling kan indirekte styrke biodiversiteten ved at øge forståelse og opbakning, og formidling med webcams kan give oplevelser uden at forstyrre arterne.
- Stilleområder og code of conduct kan reducere forstyrrelse, hvis de kobles til konkret besøgsstyring.

Den samlede retning er således klart positiv og i overensstemmelse med nationale og internationale naturmål, herunder de målsætninger, som nationalparken skal opfylde, jf. nationalparkloven og bekendtgørelsen for nationalparken. Effekten kan blive væsentlig positiv, fordi indsatserne retter sig mod store arealer, centrale processer og langsigtet sammenhæng. Den positive effekt er betinget af god naturfaglig projektering, baseline og opfølgning.

++

Samlet: Væsentlig positiv påvirkning forventes. Evt. lokale midlertidige eller projektbetingede negative virkninger kan forebygges eller undgås.

5.2 Vand, jordbund, jordarealer og klima

Vurdering

Planen kan give mere naturlige vandstandsforhold, større vådområder, bedre fysisk variation i vandløb og bedre forbindelser mellem vand og omgivende enge, moser og skov. Det kan forbedre vandtilbageholdelse, reducere hurtig afstrømning og styrke biodiversiteten. Indsatser i Arresøes opland og samarbejde om søens restaurering kan bidrage til et bedre beslutningsgrundlag og på længere sigt til bedre vandområdekvalitet.

Vådlægning af drænede organiske jorder kan reducere CO₂-udledninger og øge klimarobustheden. Skov- og landskabsprojekter kan forbedre mikroklima, kulstoflagring og modstandsdygtighed mod tørke og storm.

Grøn mobilitet og bedre forbindelser fra stationer kan begrænse bilafhængighed for nogle besøg.

Planen forventes samlet at være positiv for vand og økosystemernes klimatilpasning. Vurderingen for jord, materielle følgevirkninger og netto-klimaeffekt er mere projektbetinget. Store hydrologiske projekter bør ikke iværksættes alene på baggrund af planens generelle målsætning.

+/-

Samlet: Positiv påvirkning på vand og natur forventes; klima- og jordeffekter er overvejende positive, men kræver projektspecifik beregning og afværg.

5.3 Kulturarv, landskab og geologi

Vurdering

Magtens landskab og de konkrete kulturhistoriske projekter kan styrke bevaring, pleje, forskning og forståelse af slotte, klostre, parforcejagtlandskab, kanaler, møller, ruiner, historiske haver og skjulte arkæologiske spor. Samarbejde mellem museer, myndigheder og lodsejere kan skabe bedre faglig koordinering og synliggøre helheder, som i dag opleves fragmenteret.

Landskabs- og geologiprojekter kan gøre istidens former, tidligere fjorde, ådale og sandflugtslandskaber mere læsbare og styrke grundlaget for både forvaltning og undervisning. Tværfaglige undersøgelser med kort, borer, palæoøkologi, eDNA og arkæologi kan skabe ny viden om samspillet mellem natur og menneske.

Planens hovedvirkning er positiv, fordi den giver kulturarven en central, tværgående rolle og kobler bevaring med ny viden og formidling. Modsætninger kan opstå, hvor naturgenopretning og kulturhistoriske strukturer repræsenterer forskellige legitime værdier. Planen bør fastholde, at natur og kultur vurderes samlet fra projektets start, og at indgreb følger principper om mindst mulig fysisk og visuel påvirkning.

++

Samlet: Væsentlig positiv påvirkning forventes, med lokale afvejninger mellem natur, kulturspor og landskabsoplevelse.

5.4 Befolkning, menneskers sundhed og friluftsliv

Vurdering

Bedre ruter, tilgængelige faciliteter, grøn mobilitet, naturindgange og tydelig formidling kan gøre natur og kulturarv tilgængelig for flere, herunder børn, unge og personer med funktionsnedsættelse. Det kan styrke fysisk aktivitet, mental trivsel, fællesskab, læring og lokal identitet. Det stille friluftsliv og fokus på ro kan beskytte en sundhedsmæssigt vigtig oplevelseskvalitet.

Tematiske ruter og Danmarks Naturstier kan forbinde stationer, byer, skove, søer og kultursteder og give mere sammenhængende oplevelser. Code of conduct, formidling før besøget og tydelig wayfinding kan reducere konflikter og lede besøgende mod robuste områder. Indgange og trædesten kan desuden fordele besøget geografisk, hvis de planlægges efter kapacitet og sårbarhed.

Planen vurderes at kunne give en væsentlig positiv virkning for sundhed, adgang, læring og fællesskab. Den positive virkning forudsætter, at besøgsudvikling styres aktivt, så negativ påvirkning (slitage, forstyrrelser) undgås. Formidling alene er ikke altid tilstrækkelig; der kan også være behov for ruteføring, sæsonstyring, kapacitetsgrænser, alternative tilbud og lukning eller omlægning af adgang til sårbare områder.

++/±

Samlet: Væsentlig positiv virkning for befolkning og sundhed; lokale blandede virkninger kan opstå ved øget besøg og ændret adgang.

5.5 Materielle goder, lokalsamfund, erhverv og turisme

Vurdering

Partnernetværk, Nationalparkpuljen, lodsejersamarbejder, lokale events og sammenhængende oplevelsesprodukter kan styrke lokale relationer, kompetencer, synlighed og omsætning. Bæredygtige naturoplevelser og bedre forbindelser kan gøre det lettere at besøge området uden bil og skabe mere helårsaktivitet. Lodsejerinddragelse kan forbedre naturprojekters realiserbarhed og lokale ejerskab.

Restaurering og formidling af kultursteder kan understøtte institutioner og bymiljøer, eksempelvis ved Esrum, Frederiksværk, Gurre og Marienlyst. Forskning og undervisning kan skabe samarbejde med uddannelsesinstitutioner og nye lokale kompetencer.

Den samlede virkning forventes at være positiv, men forudsat at der er klare rammer om de konkrete projekter, der forebygger negative påvirkninger. Frivillige aftaler er et centralt værn, hvor der kan stilles de nødvendige betingelser for projekterne, så negative påvirkninger undgås. Partnerskaber bør have klare miljøkriterier og åben rapportering om resultater.

+/±

Samlet: Positiv lokal udvikling forventes, men med projektbetingede påvirkninger af drift, ejendom og infrastruktur, som håndteres i de enkelte tilfælde, når projekterne udvikles..

5.6 Luft, støj, lys, ressourceeffektivitet og risiko for ulykker

Vurdering

Planens direkte påvirkning af luftkvalitet er begrænset. Anlægsarbejde kan give kortvarig støvemission og støj, men vil skulle overholde de generelle og evt. lokalt fastsatte krav til anlægsarbejdet. Gøres nationalparken mere attraktiv at besøge, kan det øge biltrafikken, mens grøn mobilitet og cykelfaciliteter kan reducere bilandelen. Tilsvarende kan events, belysning og faciliteter påvirke oplevelse af mørke og dyreliv, hvis de lokaliseres forkert.

Nye anlæg bør dimensioneres efter behov, anvende robuste, reparerbare og så vidt muligt genbrugte eller lavbelastende materialer og undgå unødvendig belysning, befæstelse og energiforbrug.

0/±

Samlet: Ingen væsentlig strategisk negativ virkning forventes; lokale gener og ressourceforbrug skal håndteres ved projektering og drift.

5.7 Kumulative, synergistiske og indbyrdes virkninger

Planens største miljømæssige potentiale ligger i synergier. Sammenhængende græsning, hydrologi, skovudvikling og artsindsatser kan tilsammen skabe større effekt end enkeltstående projekter. Koblingen mellem forskning, formidling og praktisk naturforvaltning kan forbedre både faglig kvalitet og offentlig opbakning. Kulturarvsprojekter kan gøre naturgenopretning mere forståelig, og naturprojekter kan give nyt liv til kulturmiljøer.

De vigtigste kumulative risici er samlet besøgspress og samlet hydrologisk påvirkning. Flere nye ruter, indgange, events og markedsføringsindsatser kan tilsammen skabe en betydelig stigning, selv om hvert

projekt isoleret er lille. Tilsvarende kan flere vandprojekter i samme opland påvirke vandføring, næringsstoffer og afvanding på en måde, der ikke ses ved enkeltvurdering. Planmyndigheden bør derfor føre et samlet projekt- og påvirkningskort og vurdere nye projekter i forhold til allerede planlagte og gennemførte indsatser.

Eksterne initiativer som naturnationalparker, urørt skov, Den Grønne Trepert, kommunale natur- og stiplaner og vandplanindsatser, som i vid udstrækning gennemføres i og omkring nationalparken, forventes overvejende at forstærke planens positive natur- og sammenhængseffekter. Samordning er nødvendig for at undgå dobbeltindsats, uhensigtsmæssig besøgsstyring eller modstridende projekter.

6. Natura 2000 og strengt beskyttede arter

6.1 Retligt vurderingskrav

En plan kan kun vedtages, hvis det kan udelukkes, at den skader integriteten af et Natura 2000-område, medmindre de særlige undtagelsesbetingelser er opfyldt. Først gennemføres en væsentlighedsvurdering. Hvis en væsentlig påvirkning ikke kan udelukkes på et objektivt grundlag, skal der gennemføres en fuld konsekvensvurdering på baggrund af den bedste videnskabelige viden. Vurderingen skal indgå i planens miljøvurdering og må ikke generelt udskydes til projektniveau.

Habitatreglerne beskytter desuden bilag IV-arternes yngle- og rasteområder og forbyder forsætlig forstyrrelse og drab. Vurderingen omfatter både direkte arealindgreb og indirekte påvirkninger som ændret hydrologi, støj, lys, færdsel og kumulation.

6.2 Planens mulige påvirkninger

Projektkategori	Påvirkningsvej	Foreløbig planvurdering
Hydrologi og vandløb	Ændret vandstand, vandføring, sediment, næringsstoffer og forbindelse mellem naturtyper.	Kan være væsentligt positivt, men også væsentligt negativt ved forkert design. Lokalt og bevaringsmålsætninger er afgørende.
Græsning, rydning og skovdynamik	Ændret vegetation, struktur, næringsfordeling, hegn og forstyrrelse.	Overvejende positivt for målrettede naturtyper; kræver vurdering af sårbare arter, fugle, gamle træer og plejehistorik.
Stier, indgange og faciliteter	Øget færdsel, slitage, hunde, støj, lys og adgang til rolige områder.	Væsentlig påvirkning kan ikke generelt udelukkes nær sårbare levesteder uden konkret ruteføring og besøgsdata.
Kultur- og landskabsprojekter	Rydning, jordarbejde, restaurering, udsigtskiler og publikumsadgang.	Kan berøre naturtyper og arter i haver, parker, skov og ruiner. Tidlig naturkortlægning er nødvendig.
Artsgenopretning og genudsætning	Håndtering, udsætning, sygdom, genetik og ændret artsinteraktion.	Kan være positivt, men kræver faglig protokol, oprindelsesvurdering og eventuelle tilladelser.
Sammenhæng og mulig udvidelse	Flere naturarealer og korridorer; indirekte ændret projektaktivitet.	Planens mål er positivt. En senere grænseændring og konkrete projekter skal vurderes i den særskilte proces.

6.3 Væsentlighedsvurdering

Planforslaget er overordnet rettet mod at bevare og forbedre natur, og der er ikke i det foreliggende materiale identificeret planmål, der kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt.

Planen foreslår flere projekter og omtaler enkelte lokaliteter i eller nær beskyttede områder, hvor påvirkningens væsentlighed afhænger af den konkrete udformning. Vedtagelse af planen kan således i lyset af projekternes karakter og udviklingsstadium ikke medføre væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder.

Der vil således i forbindelse med den konkrete udformning og udvikling af projekter skulle vurderes for evt. påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

De konkrete projekter nævnt i planen, der kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt, vil alle kræve myndighedsvurderinger. Kan skade på udpegningsgrundlaget i forbindelse med myndighedsbehandlingen ikke afvises, kan projektet ikke realiseres. Det er en klar forudsætning, at nationalparken ikke støtter projekter, medmindre de er i overensstemmelse med habitatreglerne.

6.4 Bilag IV-arter og andre beskyttede arter

Planen omtaler indsatser for en række bilag IV-arter, herunder løgfrø, flagermus, odder og markfirben. Målet er at forbedre forholdene for eller kendskabet til de pågældende arters forekomst i nationalparken. Der vil være fokus på gamle træer, bygninger, ruiner, vandhuller, solåbne skrænter, skovbryn og vandløb, der kan være yngle- eller rasteområder. Projekter, der kræver myndighedsgodkendelser, vil kræve de nødvendige vurderinger i forhold til bilag IV-arternes yngle- og rasteområder.

7. Overvågning og afværgeforanstaltninger

Der er en række af de planlagte aktiviteter, der indeholder elementer af overvågning, hvor der ikke kan peges på behov for yderligere tiltag.

Der er aktiviteter, der i sagens natur er afværgeforanstaltninger mod negative påvirkninger i området, men der kan ikke peges på forhold hvor der er behov for aktive afværgeforanstaltninger, idet der ikke er fundet negative påvirkninger af områdets værdier ved gennemførelse af aktiviteterne.

I de tilfælde hvor der potentielt kunne være negative påvirkninger er der som beskrevet tale om tiltag, der kræver tilladelse efter f.eks. planloven, naturbeskyttelsesloven eller skovloven, hvor de stillede vilkår i afgørelserne vil indeholde nødvendige afværgeforanstaltninger.

Hvad angår overvågning kan det fremhæves, at størstedelen af nationalparken er udpeget som Natura 2000-områder og er dermed omfattet af den statslige NOVANA overvågning og den overvågning, der knytter an til Natura 2000-planlægningen. Tilsvarende gælder, at søer og vandløb er omfattet af overvågning under vandrammedirektivet. Da nationalparkplanen med sin vedtagelse i 2027 er tilpasset kadencerne for natur- og vandplanlægningen, vil resultaterne derfra være væsentlige bidrag til at følge udviklingen i miljø- og naturfaktorer i nationalparken.

Nationalparkplanen indeholder desuden anbefalinger under f.eks. indsatsområdet mere viden om naturen om at indsamle viden om og gøre status for særlige arter og naturtyper i området og om at effektivisere de enkelte projekter og om nødvendigt justere indsatsen.

8. Sammenligning af alternativer

Miljøtema	A. Planforslag	B. Reduceret kontinuitet	C. 0-alternativ
Biodiversitet og sammenhæng	Størst positiv effekt gennem naturgenopretning, artsindsatser og kobling mellem arealer.	Mindre positiv; igangværende indsatser fortsætter, men nye større sammenhænge nedprioriteres.	Svagest; andre aktørers indsatser fortsætter, men nationalparkens koordination og målretning reduceres.
Vand og klima	Flere vand- og ådalsprojekter; positivt potentiale, men større behov for hydrologisk kontrol.	Færre nye projektrisici, men også mindre klimatilpasning og naturgevinst.	Ingen nye planbårne projekter; kendte problemer og eksterne projekter udvikler sig uafhængigt.
Kulturarv og landskab	Størst bevaring, forskning og formidling samt størst behov for natur-kultur-afvejning.	Fokus på allerede modne kulturprojekter; færre tværgående fortællinger.	Myndighedsbeskyttelse består, men færre proaktive projekter og mindre samlet formidling.
Sundhed og friluftsliv	Bedst adgang og sammenhæng; risiko for øget besøg håndteres med styring.	Mindre udbygning og mindre besøgspress, men også mindre inklusion og grøn mobilitet.	Friluftsliv udvikles fortsat af andre; mindre fælles retning og mulighed for besøgsfordeling.
Lokalsamfund og erhverv	Størst netværks- og udviklingseffekt; lokale gener kan opstå ved populære steder.	Mere begrænset økonomisk og social effekt; færre nye konflikter.	Mindre nationalparkbåret aktivitet, men besøgs- og udviklingstrends kan fortsætte uden fælles ramme.
Usikkerhed og gennemførelse	Størst ambition og flest projektbetingede usikkerheder; kan håndteres med projektfiler og overvågning.	Lavere kompleksitet og risiko, men mindre mulighed for at løse sammenhængende miljøproblemer.	Høj usikkerhed om prioritering efter planudløb; ikke en varig lovmedholdelig planløsning.

8.1 Valg af planforslag

Planforslaget vurderes miljømæssigt at være det bedste af de beskrevne alternativer. Det giver de største muligheder for at forbedre natur, vand, kulturarv, landskab, sundhed og lokal forankring. Det indebærer også flere konkrete påvirkningsveje end kontinuitetsalternativet, men risiciene er hovedsageligt lokale, kan identificeres tidligt og kan som udgangspunkt undgås eller begrænses gennem alternativer, myndighedsvurderinger, frivillige aftaler og adaptiv drift.

Valget forudsætter, at de miljømæssige gennemførelsesprincipper indarbejdes i planen. Uden disse principper vil planens rummelighed og kombinationen af øget naturgenopretning og øget tilgængelighed give en større risiko for uforudsete konflikter.

9. Samlet konklusion

Forslag til Nationalparkplan 2027–2032 forventes samlet at have en overvejende væsentlig positiv indvirkning på miljøet. Planen retter sig direkte mod at styrke biodiversitet, naturlige processer, vandområder, landskabelig sammenhæng, kulturarv, friluftsliv, læring og lokale samarbejder. Den strategiske kobling af natur, kultur og mennesker er en særlig styrke.

De mulige negative påvirkninger knytter sig ikke til planens overordnede formål, men til den konkrete lokalisering og udformning af projekter. De mest kritiske forhold er ændret hydrologi, påvirkning af Natura 2000 og bilag IV-arter, anlægsindgreb i natur og kulturarv, samlet besøgspress, visuel påvirkning samt følgevirkninger for naboer, drift, trafik og vedligehold.

På det foreliggende strategiske niveau vurderes der ikke at være identificeret uundgåelige væsentlige negative virkninger.

- .

Samlet vurdering

Med de angivne forudsætninger vurderes planforslaget at kunne vedtages og gennemføres med en samlet positiv miljøvirkning. Miljørapporten anbefaler planforslaget frem for 0-alternativet og det reducerede kontinuitetsalternativ.

10. Efter høringen og ved den endelige vedtagelse

10.1 Behandling af høringssvar

Efter høringen skal planmyndigheden vurdere høringssvarenes betydning for både planforslaget og miljørapporten. Hvis planforslaget ændres væsentligt, skal det vurderes, om ændringerne medfører nye eller mere alvorlige miljøpåvirkninger, som kræver supplerende vurdering eller fornyet høring. Natura 2000-konklusionen skal kontrolleres mod den endelige plan.

Ved den endelige vedtagelse skal der udarbejdes en sammenfattende redegørelse. Den skal forklare, hvordan miljøhensyn er integreret i planen, hvordan miljørapporten og høringssvar er taget i betragtning, hvorfor den valgte løsning er valgt frem for rimelige alternativer, og hvordan de væsentlige miljøvirkninger vil blive overvåget.

10.2 Offentliggørelse

Den vedtagne plan, miljørapporten, den sammenfattende redegørelse og oplysninger om klageadgang skal offentliggøres efter de gældende regler. Som statslig planmyndighed skal nationalparkfonden sikre digital offentliggørelse på de krævede platforme og orientere de berørte myndigheder.

Høringen iværksættes 9. oktober 2026 og løber i 12 uger. Forslaget til nationalparkplan offentliggøres på Høringsportalen og nationalparkens hjemmeside og udsendes direkte til private lodsejere, en række myndigheder, organisationer og samarbejdspartnere.

11. Referencer

Listen omfatter de vigtigste kilder for dette udkast. Den endelige version bør suppleres med en dateret oversigt over de konkrete datasæt, kommuneplaner, Natura 2000-planer, vandområdeplaner og høringssvar, der faktisk er anvendt.

Kilde	Reference/anvendelse
Miljøvurderingsloven	Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), LBK nr. 4 af 3. januar 2023 med senere ændringer.
Miljøvurderingsbekendtgørelsen	BEK nr. 1608 af 9. december 2024 med senere ændringer om bl.a. digital høring/offentliggørelse og funktionsadskillelse.
Miljøvurderingsvejledningen	Vejledning nr. 9094 af 21. februar 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter.
Nationalparkloven	Bekendtgørelse af lov om nationalparker, LBK nr. 685 af 26. maj 2023.
Nationalparkbekendtgørelsen	Bekendtgørelse om Nationalpark Kongernes Nordsjælland, BEK nr. 520 af 27. april 2020.
Habitatbekendtgørelsen	BEK nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.
EU-regler	Direktiv 2001/42/EF om miljøvurdering af planer og programmer; habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne; forordning (EU) 2024/1991 om naturgenopretning.
Planudkast	De foreliggende program-, projekt-, vision- og procesafsnit til Nationalparkplan 2027–2032,
Tidligere miljørapport	Miljøvurdering af forslag til Nationalparkplan 2020–2026, udgivet 4. december 2019. Anvendt som strukturelt og historisk udgangspunkt, men uden genbrug af de detaljerede bilag.
Miljøplaner og data	På vedtagelsestidspunktet gældende Natura 2000-planer og basisanalyser, vandområdeplaner og indsatsprogrammer, kommuneplaner, NOVANA/MiljøGIS, Danmarks Arealinformation og kulturarvsregistre.